

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Thomæ A Kempis Can. Reg. S. Augustini. De Imitatione Christi Libri Quatuor

Thomas <von Kempen>

Augustæ Vindel., 1772

Liber Primus. Admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45780)

DE
IMITATIONE
CHRISTI.

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De Imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.

Qui sequitur me, non ambulat in tenebris; dicit Dominus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, si velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari.

A 2

Sum-

Summum igitur studium nostrum fit, in vita Jesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum desiderium sentiunt: quia spiritum Christi non habent.

Qui autem vult plene & sapide Christi verba intelligere: oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displiceas Trinitati?

Vere alta verba non faciunt sanctum & justum: sed virtuosa vita efficit Deo charum.

Opto magis sentire compunctionem, quam scire ejus definitionem.

Si scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorum dicta: quid prodesset sine charitate Dei & gratia?

Va-

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cœlestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quærere, & in illis sperare.

Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere.

Vanitas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri.

Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare.

Vanitas est, præsentem vitam solum attendere: & quæ futura sunt, non prævidere.

Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: quia non satietur oculus visu, nec auris impletur auditu.

Stade ergo cor tuum ab amore visibilibus abstrahere, & ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De humili sentire sui ipsius.

I. **O**mnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat?

Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quam superbus Philosophus, qui se neglecto cursum cœli considerat.

Qui bene seipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis.

Si scirem omnia, quæ in mundo sunt, & non essem in charitate, quid me juvaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto?

2. Quiesce a nimio sciendi desiderio: quia magna ibi invenitur distractio, & deceptio.

Scien-

Scientes libenter volunt videri, & sapientes dici.

Multa sunt, quæ scire parum, vel nihil animæ profunt.

Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit, quam his, quæ salutem deseruiunt.

Multa verba non fatiant animam; sed bona vita refrigerat mentem: & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3. Quanto plus, & melius scis; tanto grauius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris.

Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia: sed potius time de data tibi notitia.

Si tibi videtur, quod multa scis, & satis bene intelligis: scito tamen, quia sunt multo plura, quæ nescis.

Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere.

Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti?

Si vis utiliter aliquid scire, & discere: ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc est altissima & utilissima lectio, sui ipsius vera cognitio, & despectio.

De seipso nihil tenere, & de aliis semper bene & alte sentire magna sapientia est & perfectio.

Si videres alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te meliorem æstimare, quia nescis, quamdiu possis in bono stare.

Omnes fragiles sumus, sed neminem fragiliorem teipso tenebis.

CAPUT III.

De Doctrina veritatis.

I. **F**elix, quem veritas per se docet, non per figuras & voces transeunt, sed sicuti se habet.

Nostri opinio, & noster sensus sæpe nos fallit, & modicum videt.

Quid prodest magna cavillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus
nec

nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus?

Grandis insipientia, quod neglectis utilibus & necessariis ultro intendimus curiosis & damnosis: Oculos habentes, non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus?

Cui æternum Verbum loquitur, a multis opinioniobus expeditur.

Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc est principium, quod *Et* loquitur nobis.

Nemo sine illo intelligit, aut recte iudicat.

Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt, potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere.

O veritas Deus! fac me unum tecum in charitate perpetua.

Tædet me sæpe multa legere, & audire: in te est totum, quod volo & desidero.

○ Taceant omnes Doctores; fileant universæ creaturæ in conspectu tuo, tu mihi loquere solus.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus, & interius simplicatus fuerit, tanto plura & altiora sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit.

Purus, simplex, & stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus ab omni propria ex-quisitione esse nititur.

Quis te magis impedit & molestat, quam tua immortificata affectio cordis?

Bonus & devotus homo opera sua prius intus disponit, quæ foris agere debet.

Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis.

○ Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere seipsum?

Et

Et hoc deberet esse negotium nostrum, vincere videlicet seipsum, & quotidie seipso fortiozem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem sibi habet annexam; & omnis speculatio nostra, quadam caligine non caret.

Humilis tui cognitio, certior via est ad Deum: quam profunda scientiæ inquisitio.

Non est culpanda scientia, aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata, & a Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia, & virtuosa vita.

Quia verò plures magis student scire, quam bene vivere: ideo sæpe errant, & pæne nullum, vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inferendas, sicuti ad movendas quæstiones: non fierent tanta mala,

& scandala in populo, nec tanta dissolutio in Cœnobiis.

Certe adveniente die iudicii non quæretur a nobis quid legimus: nec quam bene diximus, sed quam religiose viximus.

Dic mihi, ubi sunt modo omnes illi Domini & Magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent, & studiis florerent?

Jam eorum præbendas alii possident, & nescio, utrum de eis cogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, & modo de illis tacetur.

6. O quam cito transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordasset, tunc bene studuissent, & legissent.

Quam multi pereunt per vanam scientiam in seculo, qui parum curant de Dei servitio!

Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescunt in cogitationibus suis.

Vere magnus est, qui magnam habet charitatem. Ve-

Vere magnus est, qui in se parvus est, & pro nihilo omne culmen honoris ducit.

Vere prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat.

Et vere bene doctus est, qui voluntatem Dei facit, & suam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

De providentia in agendis.

I. **N**on est credendum omni verbo, nec instinctui; sed caute & longaminites res est secundum Deum ponderanda.

Proh dolor, sæpe malum facilius, quam bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi sumus.

Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti, quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivem, & in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia non esse præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis sensibus stare.

Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere.

Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe: & quære potius à meliori instrui, quam tuas adinventiones sequi.

Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum, & expertum in multis.

Quanto quis in se humilior fuerit, & Deo subjectior: tanto in omnibus erit sapientior, & pacatior.

C A P U T V.

De Lectione sanctarum Scripturarum.

I. **V**eritas est in Scripturis sanctis quærenda, non eloquentia.

Omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est.

Quærere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam subtilitatem sermonis.

Ita

Ita libenter devotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos.

Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ literaturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.

Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus.

Curiositas nostra sæpe nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere, & discutere, ubi simpliciter esset transeundum.

Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter: nec unquam velis habere nomen scientiæ.

Interroga libenter, & audi tacens verbe Sanctorum; nec displiceant tibi parabolæ seniorum: sine causa enim non proferuntur.

CA-

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. **Q**uandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit.

Superbus, & avarus nunquam quiescunt: pauper & humilis spiritu in multitudine pacis conversantur.

Homo, qui necdum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus.

Infirmus in spiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere.

Et ideo sæpe habet tristitiam, cum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem profecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae gravatur: quia secutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæsit.

Resistendo igitur passionibus inve-
ni-

nitur pax vera cordis, non autem
eis ferviendo.

Non est ergo Pax in corde homi-
nis carnalis, non in homine exte-
rioribus dedito, sed in fervido & spi-
rituali.

CAPUT VII.

De vana spe, & elatione fugienda.

I. **V**anus est, qui spem suam po-
nit in hominibus, aut in crea-
turis.

Non te pudeat aliis servire, amo-
re Jesu Christi: & pauperem in hoc
seculo videri.

Non stes super teipsum, sed in
Deo spem tuam constitue.

Fac quod in te est, & Deus ade-
rit bonæ voluntati tuæ.

Non confidas in tua scientia, vel
astutia cujuscunque viventis; sed
magis in Dei gratia, qui adjuvat hu-
miles, & de se præsumentes humi-
liat.

2. Ne glorieris in divitiis, si ad-
sunt;

sunt; nec in amicis, quia potentes sunt: sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat.

Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis: quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur.

Non placeas tibi ipsi de habilitate, aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cujus est totum, quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine.

Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt judicia Dei, quam hominum; cui sæpe displicet, quod hominibus placet.

Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves.

Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel uni te præponas.

Ju-

Jugis pax cum humili: in corde
autem superbi zelus & indignatio
frequens.

C A P U T VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

I. **N**on omni homini reveles cor tuum:
sed cum sapiente, & timente
Deum age causam tuam.

Cum juvenibus, & extraneis ra-
rus esto.

Cum divitibus noli blandiri, &
coram Magnatibus non libenter ap-
pareas.

Cum humilibus & simplicibus, cum
devotis & morigeratis fociare: &
quæ ædificationis sunt, pertracta.

Non sis familiaris alicui mulieri:
sed in communi omnes bonas mulie-
res Deo commenda.

Soli Deo, & Angelis ejus opta
familiaris esse, & hominum notitiam
devita.

2. Charitas habenda est ad omnes,
sed familiaritas non expedit.

Quan-

Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama luceſcat, cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat.

Putamus aiiquando aliis placere ex conjunctione noſtra; & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

C A P U T IX.

De Obedientia & ſubjectione.

I. Valde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub Præſtrato vivere, & ſui juris non eſſe.

Multo tutius eſt ſtare in ſubjectione, quam in præſtatura.

Multi ſunt ſub obedientia magis ex neceſſitate, quam ex charitate, & illi pœnam habent, & leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirant, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant.

Curre hic vel ibi: non invenies requiem, niſi in humili ſubjectione ſub Præſtrati regimine. Imaginatio

lo-

locorum, & mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo: & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt.

Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis.

Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest?

Ergo noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter aliorum sensum audire.

Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim sæpe, securius esse, audire & accipere consilium quam dare.

Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscujusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, cum ipsa ratio, aut causa postulat, signum est superbiæ, & pertinaciæ.

CAPUT X.

De cavenda superfluitate verborum.

I. **C**aveas tumultum hominum quantum potes: multum enim impedit tractatus secularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur.

Cito enim inquinamur vanitate, & captivamur.

Vellem me pluries tacuisse, & inter homines non fuisse.

Sed quare tam libenter loquimur, & invicem fabulamur: cum tamen raro sine conscientiae læsione ad silentium redimus?

Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quærimus: & cor diversis cogitationibus fatigatum, optamus relevare.

Et multum libenter de his, quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed

2. Sed proh dolor! sæpe inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris & divinæ consolationis non modicum detrimentum est.

Ideo vigilandum est, & orandum, ne tempus otiose transeat.

Si loqui licet, & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere.

Malus usus, & neglectus profectus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri.

Juvat tamen non parum ad profectum spirituales devota spiritualium rerum collatio: maxime ubi pares animo & spiritu in Deo sibi sociantur.

CAPUT XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1. **M**ultam possemus pacem habere; si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare.

Quo-

Quomodo potest ille diu in pace manere, qui se alienis curis intermiscet? qui occasiones forinsecus quærit? qui parum, vel raro se intrinsecus colligit?

Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplativi fuerunt?

Quia omnino seiplos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: & ideo totis medullis cordis inhærere, atque libere sibi vacare potuerunt.

Nos nimium occupamur propriis passionibus, & transitoriis nimis sollicitamur.

Raro etiam unum vitium perfecte vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi, & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobisipsis perfecte mortui: & interius minime implicati: tunc possemus etiam divina sapere, & de cœlesti contemplatione aliquid experiri. To

Totum, & maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus, & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi.

Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito dejicimur, & ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in praelio: profecto auxilium Domini super nos videremus.

Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes paratus est adjuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus.

Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio nostra.

Sed ad radicem securim ponamus: ut purgati a passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficiemur.

B

Sed

Sed modo e contrario sæpe sentimus, ut meliores, & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quam post multos annos professionis.

Fervor & profectus noster quotidie deberet crescere: sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem possit retinere.

Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate & gaudio.

6 Grave est, assueta dimittere: sed gravius est, contra propriam voluntatem ire.

Sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora?

Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem: ne forte paulatim ad majorem te ducat difficultatem.

O si adverteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiā faceres, te ipsum bene habendo, puto, quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CA.

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

I. **B**onum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia sæpe hominem ad cor revocant, quatenus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat.

Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, & quod male & imperfecte de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus, & intendimus. Ista sæpe juvant ad humilitatem, & a vana gloria nos defendunt.

Tunc enim melius interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse, multas humanas consolationes quærere.

Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis

cogitationibus affligitur, tunc Deum sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit.

Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseris, quas patitur.

Tunc tædet eum diutius vivere, & mortem optat venire: ut possit dissolvi, & cum Christo esse.

Tunc etiam bene advertit, perfectam securitatem, & plenam pacem in mundo non posse constare.

CAPUT XIII.

De tentationibus reprimendis.

I. **Q**uamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus.

Unde in Job scriptum est: *Tentatio est vita hominis super terram.*

Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, sed *circuit quærens, quem devoret.*

Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes: & plene eis carere non possumus.

2. Sunt tamen tentationes homini sæpe valde utiles, licet molestæ sint & graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur.

Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes transierunt, & profecerunt.

Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt.

Non est aliquis Ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes vel aduersitates.

3. Non est homo securus a tentationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis est, unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus.

Una tentatione, seu tribulatione recedente, alia supervenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus.

Multi quæerunt tentationes fugere, per i
& gravius incidunt in eas. dere

Per solam fugam non possumus
vincere; sed per patientiam, & ve
ram humilitatem, omnibus hostibus
efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius de
clinat, nec radicem evellit, parum
proficiet: imo citius ad eum tenta
tiones accedent, & pejus sentiet.

Paulatim, & per patientiam cum
longanimitate (Deo juvante) melius
superabis, quam cum duritia, & im
portunitate propria.

Sæpius accipe consilium in tenta
tione, & cum tentato noli duriter
agere: sed consolationem ingere,
sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum ten
tationum inconstantia animi, & par
va ad Deum confidentia.

Quia sicut navis sine gubernacu
lo hinc inde a fluctibus impellitur
ita homo remissus: & suum proposi
tum deserens, varie tentatur.

Ignis

Ignis probat ferrum, & tentatio
hominem justum.

Nescimus sæpe quid possumus: sed
tentatio aperit quid sumus.

Vigilandum est tamen, præcipue
circa initium tentationis: quia tunc
facilius hostis vincitur, si ostium
mentis nullatenus intrare finitur;
sed extra limen, statim ut pulsaverit,
illi obviatur.

Unde quidam dixit:

Principiis obsta. Sero medicina paratur,

Cum mala per longas invaluerit moras,

Nam primo occurrit menti simplex
cogitatio: deinde fortis imaginatio:
postea delectatio, & motus pravus,
& assensio.

Sicque paulatim ingreditur hostis
malignus ex toto, dum illi non re-
sistitur in principio.

Et quanto diutius ad resistendum
quis torpuerit: tanto in se quoti-
die debilior fit, & hostis contra
eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suæ graviores tentationes patiuntur; quidam vero in fine.

Quidam vero, quasi per totam vitam suam male habent.

Nonnulli satis leviter tentantur, secundum divinæ ordinationis sapientiam & æquitatem, quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad Electorum suorum salutem præordinat.

7. Ideo non debemus desperare, cum tentamur: sed eo ferventius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique secundum dictum Pauli *talem faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere.*

Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei in omni tribulatione, & tentatione: quia humiles spiritu salvabit, & exaltabit.

8. In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantum pro-

fe-

fecit: & ibi majus meritum existit,
& virtus melius patescit.

Nec magnum est, si homo devotus sit, & fervidus, cum gravitatem non sentit: sed, si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit.

Quidam a magnis tentationibus custodiuntur: & in parvis quotidianis sæpe vincuntur, ut humiliati nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temerario judicio vitando.

I. **A**d te ipsum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios homo frustra laborat, sæpius errat, & leviter peccat: seipsum vero judicando & discutiendo, semper fructuose laborat.

Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter judicamus, nam verum judicium, propter privatum amorem, faciliter perdimus.

Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non turbaremur pro resistantia sensus nostri.

2. Sed sæpe aliquid ab intra latet vel etiam ab extra, concurrit, quod nos etiam pariter trahit.

Multi occulte seipfos quærent in rebus, quas agunt, & nesciunt.

Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire: si autem aliter fit, quam cupiunt, cito moventur & tristes fiunt.

Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter Religiosos & devotos.

Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur.

Si rationi tuæ magis inniteris, vel industriæ, quam virtuti subjectivæ Iesu Christi, raro & tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfecte subjici, & omnem rationem

per

gere, per inflammatum amorem transcen-
dere.

C A P U T XV.

De operibus ex charitate factis.

I. **P**ro nulla re mundi, & pro nul-
lius hominis dilectione, ali-
quod malum est faciendum: sed
pro utilitate indigentis opus bonum
libere aliquando remittendum est,
aut etiam pro meliori mutandum.

Hoc enim facto opus bonum non
destruitur, sed in melius commu-
tatur.

Sine charitate opus externum ni-
hil prodest: quidquid autem ex cha-
ritate agitur, quantumcunque etiam
parvum sit & despectum, totum effi-
citur fructuosum.

Magis siquidem Deus pensat ex
quanto quis agit, quam opus, quod
facit.

2. Multum facit, qui multum di-
ligit. Multum facit, qui rem bene
facit.

Be-

Bene facit, qui communitati magis, quam suæ voluntati servit.

Sæpe videtur esse charitas, & est magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis retro abesse volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re seipsum quaerit; sed Dei solummodo gloriam omnibus fieri desiderat.

Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat: nec in ipso vult gaudere, sed in Deo super omnia bona optat beatificari.

Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo totaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibilitate quiescunt.

O qui scintillam haberet veræ charitatis, profecto omnia terrenum sentiret plena fore vanitatis.

CAPUT XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

& et. **Q**uæ homo in se, vel in aliis
emendare non valet, debet
patienter sustinere, donec Deus ali-
ter ordinet.

Cogita, quia sic forte melius est
pro tua probatione & patientia, sine
qua non sunt multum ponderanda
merita nostra.

Debes tamen pro talibus impedi-
mentis supplicare: ut Deus tibi dig-
netur subvenire, & possis benigne
portare.

2. Si quis semel, aut bis admo-
nitus non acquiescit, noli cum eo
contendere; sed totum Deo commit-
te, ut fiat voluntas ejus, & honor
in omnibus servis suis, quia scit be-
ne mala in bonum convertere.

Stude patiens esse in tolerando
aliorum defectus, & qualescunque
infirmities; quia & tu multa habes,
quæ ab aliis oportet tolerari.

C

Si

CA

Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum beneplacitum habere?

Libenter volumus alios esse perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quod alii stricte corrigantur, & ipsi corrigi nolumus.

Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus.

Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi.

Sic ergo patet, quam raro proximum sicut nos ipsos pensamus.

Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus *alter alterius onera portare*: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere, & admonere.

Quan-

Quantæ autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione advertitatis.

Occasiones namque hominem fragilem non faciunt; sed qualis sit, ostendunt.

CAPUT XVII.

De Monastica vita.

I. Oportet, quod discas teipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere.

Non est parvum in monasteriis, vel in congregatione habitare, & inibi sine querela conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare.

Beatus, qui ibidem bene vixerit, & feliciter consummaverit.

Si vis debite stare & proficere, teneas te tanquam exulem, & peregrinum super terram.

Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum confert: sed mutatio morum, & in-

tegra mortificatio passionum verum faciunt religiosum.

Qui aliud quærit, quam pure Deum, & animæ suæ salutem, non inveniet, nisi tribulationem, & dolorem.

Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus, & omnibus subiectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum scias te vocatum, non ad otia dum vel fabulandum.

Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace.

Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

De exemplis Sanctorum Patrum.

I. Intuere Sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit & religio, & videbis quam modicum sit, & pane nihil, quod nos agimus.

Heu!

Heu! quid est vita nostra, si illis fuerit comparata?

Sancti & amici Christi Domino ferviunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus sanctis, in persecutionibus & opprobriis multis.

2. O quam multas & graves tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi;

Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent.

O quam strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt? quam longas & graves tentationes pertulerunt? quam frequenter ab inimico vexati sunt? quam crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt? quam rigidas abstinencias peregerunt? quam magnum zelum, & fervorem ad spiritualem profectum ha-

buerunt? quam forte bellum aduersus
 edomationem vitiorum gesserunt
 quam puram & rectam intentionem
 ad Deum tenuerunt?

Per diem laborabant, & noctibus
 orationi diutinæ vacabant: quam
 quam laborando, ab oratione men-
 tali minime cessarent.

3. Omne tempus utiliter expende-
 bant; omnis hora ad vacandum Deo
 brevis videbatur.

Et præ magna dulcedine contem-
 plationis, etiam oblivioni tradeba-
 tur necessitas corporalis refectio-
 nis.

Omnibus divitiis, dignitatibus,
 honoribus, amicis, & cognatis re-
 nuntiabant: nil de mundo habere cu-
 piebant: vix necessaria vitæ sume-
 bant: corpori servire etiam in neces-
 sitate dolebant.

Pauperes igitur erant rebus terre-
 nis, sed divites valde in gratia &
 virtutibus.

Foris egebant, sed intus gratia &
 consolatione divina reficiebantur.

4. Mun-

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi, ac familiares amici.

Sibiipfis videbantur tanquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti.

In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & magnam apud Deum gratiam obtinebant.

Dati sunt in exemplum omnibus Religiosis: & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum in principio suæ sanctæ institutionis fuit!

O quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quam magna disciplina viguit! quanta reverentia & obedientia sub regula magistri in omnibus effloruit!

Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti & perfecti fuerunt:

runt: qui tam strenue militantes mundum suppeditaverunt.

Jam magnus putatur, si quis transgressior non fuerit: si quis quod accepit, cum patientia tolerare poterit.

6. Ah tepor & negligentia status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore; & jam tædet vivere præ lassitudine & tepore!

Utinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa sæpius exempla vidisti devotorum:

CAPUT XIX.

De exercitiis boni Religiosi.

I. **V**ita boni Religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius.

Et merito, multo plus debet esse intus, quam cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summo opere revereri debemus, ubicunque fue-

fuerimus, & tanquam Angeli in conspectu ejus mundi incedere.

Omni die renovare debemus propositum nostrum, & ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere:

Adjuva me Domine Deus, in bono proposito, Et sancto servitio tuo, Et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est bene proficere volenti.

Quod si fortiter proponens sæpe deficit: quid ille, qui raro, aut minus fixe aliquid proponit?

Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri: & levis omisio exercitiorum vix sine aliquo dispendio transit.

Justorum propositum in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pendet: in quo & semper confidunt, quidquid arripiunt.

Nam homo proponit, sed Deus disponit: nec est in homine via ejus.

3. Si pietatis causa, aut fraternalis utilitatis proposito quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari.

Si autem tædio animi, aut negligentia faciliter relinquitur, fatis culpabile est, & nocivum sentietur. Cognoscitur, quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis.

Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt.

Exteriora nostra & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad perfectum.

4. Si non continue te vales colligere, saltem interdum, & ad minus semel in die, mane videlicet, aut vespere.

Mane propone, vespere discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia

in his sæpius forsitan offendisti
Deum, & proximum.

Accinge te sicut vir contra diabo-
licas nequitas: fræna gulam, &
omnem carnis inclinationem facilius
frænabis.

Nunquam sis ex toto otiosus: sed
aut legens; aut scribens, aut orans,
aut meditans, aut aliquid utilitatis
pro communi laborans.

Corporalia tamen exercitia discre-
te sunt agenda, nec omnibus æqua-
liter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non
sunt foris ostendenda: nam in secre-
to tutius exercentur privata.

Cavendum est tamen, ne piger sis
ad communia, & ad singularia promp-
tior: sed expletis integre & fideliter
debitis & injunctis, si jam ultra
vacat redde te tibi, prout devotio
tua desiderat.

Non possunt omnes habere unum
exercitium; aliud isti, aliud illi ma-
gis deservit.

Etiam pro temporis congruentia diversa placent exercitia: quia alia in festis, alia in feriatis magis faciunt diebus.

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis.

Alia, cum tristamur, libet cogitare: & alia; cum læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia: & Sanctorum suffragia ferventius imploranda.

De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum perventuri.

Ideoque sollicite nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotius conservari, atque omnem observantiam strictius custodire, tanquam in brevi præmium laboris nostri a Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos, atque

in

indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ
revelabitur in nobis tempore præfinito;
& studeamus nos melius ad exitum
præparare.

Beatus servus (ait Evangelista Lucas) *quem, cum venerit Dominus, invenit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.*

CAPUT XX.

De amore solitudinis, & silentii.

I. **Q**uære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita.

Relinque curiosa. Tales perlego materias, quæ compunctionem magis præstant, quam occupationem.

Si te subtraxeris a superfluis locutionibus, & otiosis circuitionibus, nec non a novitatibus, & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum pro bonis meditationibus instituendis.

Maximi Sanctorum humana con-

fortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto servire eligebant.

2. Dixit quidam: *Quoties inter homines fui, minor homo redii.*

Hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur. Facilius est omnino tacere, quam verbo non excedere.

Facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire.

Qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia pervenire, oportet eum cum Jesu a turba declinare.

Nemo secure apparet, nisi qui libenter latet.

Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet.

Nemo secure præest, nisi qui libenter subest.

Nemo secure præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

3. Nemo secure gaudet, nisi bonæ conscientiae in se testimonium habeat.

Sem-

Semper tamen Sanctorum securitas plena timoris Dei extitit.

Nec eo minus solliciti & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt.

Pravorum autem securitas ex superbia & præsumptione sui oritur, & in fine in deceptionem sui ipsius vertitur.

Nunquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus eremita.

Sæpe meliores in æstimatione hominum gravius periclitati sunt propter suam nimiam confidentiam.

Unde multis utilius est, ut non penitus tentationibus careant, sed sæpius impugnentur: ne nimium securi sint: ne forte in superbiam eleventur; ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent.

O qui nunquam transitoriam lætiam quæreret, qui nunquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret! O

O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, & duntaxat salutaria, ac Divina cogitaret, & totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem, & quietem possideret!

5. Nemo dignus est cœlesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione.

Si vis cordetenus compugni, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *In cubilibus vestris compungimini.* In cella invenies, quod de foris sæpius amittes.

Cella continuata dulcescit, & si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris, & custodieris, erit postea tibi dilecta amica, & gratissimum solatium.

6. In silentio, & quiete proficit anima devota, & discit abscondita scripturarum.

Ibi inveniet fluentia lacrimarum, quibus singulis noctibus se lavet &

mun-

mundet: ut Conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni seculari tumultu degit.

Qui ergo se abstraxit a notis & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis sanctis.

Melius est latere, & sui curam agere, quam, se neglecto, signa facere.

Laudabile est homini religioso raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? *Transit mundus & concupiscentia ejus.*

Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum; sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae, & cordis dispersionem reportat;

Lætus exitus tristem sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina triste mane facit.

Sic omne carnale gaudium blande intrat, sed in fine mordet, & perimit.

Quid

Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cœlum, & terram, & omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere?

Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere.

Si cuncta videris præsentia, quid esset nisi visio vana?

Leva oculos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis, & negligentibus.

Dimitte vana vanis: tu autem intendente illis, quæ tibi præcepit Deus.

Claude super te ostium tuum; & voca ad te Jesum dilectum tuum.

Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem.

Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permanisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CA

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

I. **S**i vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ.

Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem.

Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio cito perdere consuevit.

Miram est, quod homo potest unquam perfecte in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpe vane ridemus, quando merito flere deberemus.

Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia.

Fe-

Felix, qui abjicere potest omnium
impedimentum distractionis, & a
unionem se colligere sanctæ com-
punctionis.

Felix, qui a se abdicat, quidquam
conscientiam suam maculare potest
vel gravare.

Certa viriliter: consuetudo con-
suetudine vincitur.

Si tu scis homines dimittere, ipsi
bene te dimittent tua facta facere.

Non attrahas tibi res aliorum, ne
te implices causis majorum.

Habeas semper oculum super te
primum, & admoneas te ipsum spe-
cialiter præ omnibus tibi dilectis.

Si non habes favorem hominum,
noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi
grave, quia non habes te satis bene
& circumspecte, sicut decet Dei ser-
vum, & devotum Religiosum con-
versari.

Utilius sæpe, & securius est, quod
homo non habeat multas consolatio-
nes in hac vita, secundum carnem
præcipue.

Ta
mus
culpa
cordi
exter
4.
confo
ta tri
Qu
punc
ei tot
Bo
mater
Siv
proxi
tribul
Et
tanto
Ma
comp
nostra
ut ra
mus.
5.
quam
Ta

Tamen quod Divinas non habemus, aut rarius sentimus, nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omnino abjicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione.

Quando homo est perfecte compunctus, tunc gravis & amarus est ei totus mundus.

Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi & flendi.

Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hic vivit.

Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet.

Materia justii doloris, & internæ compunctionis sunt peccata, & vitia nostra; quibus ita involuti jacemus, ut raro cœlestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitæ cogitares, non

non dubium, quin te ferventius emendares.

Si etiam futuras inferni, sive purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo, quod libenter labores & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares.

Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi, & valde pigri remanemus.

6. Sæpe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus.

Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lachrimarum, & potum mihi in lachrimis, in mensura.*

C A P U T XXII.

De consideratione humane miserie

I. **M**iser es, ubicunque fueris, & quocunque te verteris, nil ad Deum te convertas.

Quis

Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras?

Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram.

Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis Rex sit, vel Papa.

Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce! quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens, & excelsus?

Sed attende ad cœlestia bona, & videbis, quod omnia ista temporalia nulla sint; sed valde incerta & magis gravantia, quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur.

Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam: sed sufficit ei mediocritas.

Vere miseria est, vivere super terram.

Quan-

Quanto homo voluerit esse spiri-
tualior; tanto præsens vita fiet ei
amarior, quia sentit melius, & videt
clarius humanæ corruptionis defe-
ctus.

Nam comedere, bibere, vigilare,
dormire, quiescere, & laborare, &
cæteris necessitatibus naturæ subja-
cere; vere magna miseria est, &
afflictio homini devoto, qui liben-
ter esset absolutus, & liber ab om-
ni peccato.

3. Valde enim gravatur interior
homo necessitatibus corporalibus in
hoc mundo.

Unde Propheta devote rogat,
quatenus liber ab istis esse valeat,
dicens: *De necessitatibus meis erue
me Domine.*

Sed væ non cognoscentibus suam
miseriam: & amplius væ illis, qui
diligunt hanc miseram, & corrupti-
bilem vitam.

Nam in tantum quidam hanc am-
plectuntur (licet etiam vix necessa-
ria

ria laborando, aut mendicando habeant) ut, si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O infani & infideles corde, qui tam profunde in terris jacent, ut nihil nisi carnalia sapiant!

Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quam vile, & nihilum erat, quod amaverunt.

Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat.

Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura, & invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima.

5. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia: adhuc habes tempus & horam.

Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: *Nunc tempus est faci-*

D

ciens-

*ciendi, nunc tempus est pugnandi
nunc aptum tempus emendandi.*

Quando male habes, & tribularis
tunc tempus est promerendi.

Oportet te transire per ignem
& aquam, antequam venias in re-
frigerium.

Nisi tibi vim feceris, vitium non
superabis.

Quamdiu istud fragile corpus ge-
rimus, sine peccato esse non possi-
mus, nec sine tædio, & dolore vi-
vere.

Libenter haberemus ab omni ma-
feria quietem; sed quia per pecca-
tum perdidimus innocentiam, am-
firmus etiam veram beatitudinem.

Ideo oportet nos tenere, patien-
tiam, & Dei expectare misericor-
diam; donec transeat iniquitas hæc
& mortalitas absorbeatur a vita.

6. O quanta fragilitas humana
quæ semper prona est ad vitia.

Hodie confiteris peccata tua, &
cras iterum perpetras confessa.

Nunc

Nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses.

Merito ergo nosipfos humiliare possumus, nec unquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles, & instabiles sumus.

Cito etiam potest perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane?

Væ nobis, si sic volumus declinari ad quietem, quasi jam pax sit, & securitas, cum necdum appareat vestigium veræ sanctitatis in conversatione nostra.

Bene opus esset, quod adhuc iterum instrueremur, tanquam boni novitii, ad mores optimos: si forte spes esset de aliqua futura emendatione, & majori spirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De Meditatione mortis.

I. Valde cito erit tecum hic finitum, vide aliter, quomodo te habeas: hodie homo est, cras non comparet.

Cum autem sublatus fuerit a oculis, etiam cito transit a mente.

O hebetudo, & duritia cordis humani, quod solum meditatur presentia, & futura non magis praevidet.

Sic te in omni facto, & cogitatione deberes tenere, quasi hodie esses moriturus.

Si bonam conscientiam haberes non multum mortem timeres.

Melius esset peccata cavere, quam mortem fugere.

Si hodie non es paratus quomodo cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur?

Ah

Ah! longa vita non semper emendat; sed sæpe culpam magis auget.

Utinam per unam diem bene effemus conversati in hoc mundo!

Multi annos computant conversionis, sed sæpe parvus est fructus emendationis.

Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius vivere.

Beatus qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit.

Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem viam transibis.

3. Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum.

Vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri.

Semper ergo paratus esto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat.

Multi subito, & improvise moriuntur; Nam hora, qua non putatur, Filius hominis venturus est.

Quando illa extrema hora venerit multum aliter sentire incipies de tota vita tua præterita, & valde dolebis quia tam negligens, & remissus fuisti.

4. Quam felix, & prudens, quæ talis nunc nititur esse in vita, quæ talis optat inveniri in morte!

Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens desiderium virtutibus proficiendi; amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, suppositio cujuslibet adversitatis pro amore Christi.

Multa bona potes operari, dum sanus es, sed infirmatus nescio, quid poteris.

Pauci ex infirmitate meliorantur sic & qui multum peregrinantur, rari sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam dis-

ferat

feras salutem: quia citius obliviscen-
tur tui homines, quam æstimas.

Melius est nunc tempestive provi-
dere, & aliquid boni præmittere,
quam super aliorum auxilio sperare.

Si non es pro teipso sollicitus modo,
quis erit sollicitus pro te in futuro?

Nunc tempus est pretiosum: Nunc
sunt dies salutis: Nunc tempus ac-
ceptabile.

Sed proh dolor, quod hæc utilius
non expendis, in quo promereri va-
les, unde æternaliter vivas.

Veniet, quando unum diem, seu
horam pro emendatione desiderabis;
& nescio, an impetrabis.

6. Eja charissime, de quanto pe-
riculo poteris te liberare, de quam
magno timore eripere, si modo sem-
per timoratus fueris, & suspectus
de morte?

Stude nunc taliter vivere, ut in
hora mortis valeas potius gaudere.

Disce nunc mori mundo, ut tunc
incipias vivere cum Christo.

Disce nunc omnia contemneredo m
ut tunc possis libere ad Christum pe post
gere. Du

Castiga nunc corpus tuum per po diviti
nitentiam, ut tunc certam vales Pra
habere confidentiam. solum

7. Ah stulte, quid cogitas te di Fa
victurum, cum nullum diem habes Sanc
securum? ut, c

Quam multi decepti sunt, & ite re
sperate de corpore extracti? 9.

Quoties audisti a dicentibus, qui & h
ille gladio cecidit, ille submersus est nihil
ille ab alto ruens cervicem fregit, ille Se
manducando obriguit, ille ludendo fursu
finem fecit. man

Alius igne, alius ferro, alius pe Il
ste, alius latrocinio interiit: & sic nos
omnium finis mors est, & vita ho tus
minum tanquam umbra subito per mor

8. Quis memorabitur tui post mor I
tem? quis orabit pro te? x.

Age, age nunc charissime, quid bis
quid agere potes: quia nescis, quan-
do

do morieris, nescis etiam, quid te post mortem sequetur.

Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales.

Præter salutem tuam nihil cogites; solum quæ Dei sunt, cures.

Fac tibi amicos venerandos Dei Sanctos, & eorum actus imitando, ut, cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam peregrinum, & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis.

Serva cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem.

Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige; ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

CAPUT XXIV.

De iudicio & pœnis peccatorum.

I. In omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis Iudicem, cui nihil est occultum:

qui muneribus non placatur, nec excusationes recipit; sed quod iustum est, iudicabit.

O miserrime, & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti, qui interdum meos vultum hominis irati?

Ut quid non praevides in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi; sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi?

Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis: gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgativus.

2. Habet magnum & salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quam de sua injuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat; & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miseretur, quam irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur. Melius

Melius est modo purgare peccata,
& vitia refecare, quam in futuro.

Vere nosipfos decipimus per in-
ordinatum amorem, quem ad carnem
habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit,
nisi peccata tua.

Quanto amplius tibiipfi nunc par-
cis, & carnem sequeris: tanto diu-
tius postea lues, & majorem mate-
riam comburendi reservas.

In quibus homo peccavit, in illis
gravius punietur. Ibi acediosi arden-
tibus stimulis pungentur: & gulosi
ingenti siti, ac fame cruciabuntur.

Ibi luxuriosi, & voluptatum ama-
tores ardenti pice, & foetido sulphu-
re perfundentur: & sicut furiosi ca-
nes præ dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum
proprium cruciatum non habeat.

Ibi superbi omni confusione reple-
buntur, & avari miserrima egestate
arctabuntur.

Ibi

Ibi erit una hora gravior in poenquam hic centum anni in gravissima poenitentia.

Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hic tamen interdum cessatur a laboribus, atque amicorum fruitur solatiis.

Esto modo sollicitus, & dolens pro peccatis tuis: ut in die iudicii securus sis cum beatis.

Tunc enim *justi stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, & depresserunt.*

Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subjicit humiliter iudicio hominum.

Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus, & despectus esse.

Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum.

Tunc

Tunc gaudebit omnis devotus, &
mœerebit omnis irreligiosus.

Tunc plus exultabit caro afflicta,
quam si in deliciis fuisset semper nu-
trita.

Tunc splendet habitus vilis, &
obtenebrescet vestis subtilis.

Tunc plus laudabitur pauperculum
domicilium, quam deauratum pa-
latium.

Tunc juvabit plus constans patien-
tia, quam omnis mundi potentia.

Tunc amplius exaltabitur simplex
obedientia, quam omnis secularis
astutia.

6. Tunc plus lætificabit pura, &
bona conscientia, quam docta Phi-
losophia.

Tunc plus ponderabit contemptus
divitiarum, quam totus thesaurus
terrigenarum.

Tunc magis consolaberis super de-
vota oratione, quam super delicata
comestione.

Tunc gaudebis potius de servato
E filen-

filentio, quam de longa fabu-
tione.

Tunc plus valebunt sancta ope-
quam multa pulcherrima verba.

Tunc plus placebit stricta vita,
ardua pœnitentia, quam omnis
lectatio terrena.

Disce te nunc in modico pati,
tunc a gravioribus valeas liberari.

Hic primo proba, quid possis
stea.

Si nunc tam parum vales sustinere,
quomodo æterna poteris sustinere
tormenta?

Si modo modica passio tam impotentem
efficit, quid gehenna tua
faciet?

Ecce, vere non potes duo gaudere
habere, delectari hic in mundo,
postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem
semper in honoribus, & voluptatibus
vixisses: quid totum tibi profueret,
si jam mori in instanti contingeret?

Omni

Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi soli servire.

Qui enim Deum ex toto corde amat; nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit.

Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & judicium timeat.

Bonum tamen est, ut si necdum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis coerceat.

Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

I. **E**sto vigilans, & diligens in Dei servitio; & cogita frequenter: *Ad quid venisti, & cur seculum reliquisti?* Nonne ut Deo viveres, & spiritualis homo fieres.

E 2

Igitur

Igitur ad profectum ferveas, quæ
mercedem laborum tuorum in brevis
recipies; nec erit tunc amplius
mor, aut dolor in finibus tuis.

Modicum nunc laborabis, & ma-
nam requiem, imo perpetuam læ-
tiam invenies.

Si tu permanseris fidelis, & fer-
dus in agendo, Deus procul dubio
erit fidelis in retribuendo.

Spem bonam retinere debes, quæ
ad palmam pervenies: & securi-
tem capere non oportet, ne torpes-
aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius inter me-
tum & spem frequenter fluctuaret
& quadam vice mœrore confectus
in Ecclesia ante quoddam Altare
in oratione prostravisset, hæc intus
se revolvit dicens: *O si scirem, quæ
adhuc perseveraturus essem!* statimque
audivit divinum intus responsum
*Quod si hoc scires, quid facere velles.
Fac nunc, quod tunc facere velles, &
bene securus eris:*

Mox

Moxque consolatus, & confortatus Divinae se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio.

Noluitque curiose investigare, ut sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens, & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum, & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Propheta) *& inhabita terram, & pascaris in divitiis ejus.*

Unum est, quod multos a profectu, & ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis.

Enim vero illi maxime præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis gravia & contraria sunt, viriliter vincere nituntur.

Nam ibi homo plus proficit, & meretur ampliorem gratiam, ubi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æque

E 3

mul-

multum ad vincendum, & moriendum.

Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quam alius benemorigeratus, minus tamen fervens ad virtutes.

Duo specialiter ad magnam emendationem iuvant: videlicet; subtrahere se violenter, ad quod natura vitiose inclinatur; & ferventer insistere pro bono, quo amplius quis indiget.

Illam etiam studeas magis cavere, & vincere, quæ tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias, ut, si bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendares.

Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave, ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas.

Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris.

Quam

Quam jucundum, & dulce est, videre fervidos & devotos fratres,

bene morigeratos, & disciplinatos.

Quam triste est, & grave, videre inordinate ambulantes: qui ea, ad quæ vocati sunt, non exercent!

Quam nocivum est, negligere vocationis suæ propositum: & ad non commissa sensum inclinare.

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi.

Bene verecundari potes, inspecta vita Jesu Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti.

Religiosus, qui se intente, & devote in sanctissima vita, & Passione Domini exercet, omnia utilia, & necessaria sibi abundantur inveniet: nec opus est ut extra Jesum aliquid melius quærat.

O si Jesus Crucifixus in cor nostrum veniret, quam cito, & sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia be-

ne portat, & capit, quæ illi jubetur.

Religiosus negligens, & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorum querere prohibetur.

Religiosus extra disciplinam vivere gravi patet ruinæ.

Qui laxiora, quærit & remissiora, semper in angustiis erit; qui aut unum, aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii Religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali?

Raro exeunt: abstracte vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplina custodiunt.

Attende Carthusienses, Cistercienses,

ses,

fes, & diversæ Religionis Monachos, & Moniales: qualiter omnino nocte ad psallendum Domino assurgunt.

Et ideo turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo Religiosorum incipit Deo jubilaré.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde, & ore laudare!

O si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare: tunc multo felicior esses, quam modo, cum carni ex qualicunque necessitate fervis.

Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus

primo perfecte sapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit.

Tunc nec pro magno lætabitur nec pro modico contristabitur: seponit se integre, & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus cui nihil utique perit, nec moritur sed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deserviunt.

II. Memento semper finis, & qui perditum non redit tempus. Sine sollicitudine, & diligentia, nunquam acquies virtutes.

Si incipis tepescere, incipies male habere.

Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviolem laborem propter Dei gratiam, & virtutis amorem.

Homo fervidus, & diligens ad omnia est paratus.

Major

Major labor est resistere vitiis, & passionibus, quam corporalibus insudare laboribus.

Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad majores.

Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose.

Vigila super teipsum, excita teipsum, admone teipsum; & quidquid de aliis fit, non negligas teipsum.

Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris, Amen.

Finis Libri primi.

